

Vereniging van Waterbedrijven in Nederland  
T.a.v. de heer drs. R. Eijsink  
Postbus 90611  
2509 LP 's-GRAVENHAGE

Datum: 8 juni 2020 T: +31 70 31 31 057  
Onze ref.: 20206444/LBL M: +31 6 29 22 12 64  
Van: J.A.M.A. Sluysmans, advocaat bij de Hoge Raad E: sluysmans@feltz.nl

Betreft: Vewin / advies INEVs

Geachte heer Eijsink,  
beste Rob,

## I. Achtergrond en vraagstelling

1. Recent heeft het RIVM zogenaamde Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging (INEVs) vastgesteld voor de stoffen pfos, pfoa en GenX voor grond en grondwater.
2. De INEVs die zijn vastgesteld voor grondwater dat wordt gebruikt voor drinkwatervoorziening liggen aanzienlijk hoger dan de indicatieve richtwaarden voor deze stoffen in het drinkwater zelf.
3. Het zuiveren van het verschil vergt van de drinkwaterbedrijven kostbare investeringen in nieuwe installaties, zo die zuivering al mogelijk is.
4. In de motie Lacin c.s. (kamerstuk 30015, nr. 71) wordt opgeroepen om beide niveaus gelijk te trekken.
5. De minister van I&W heeft deze motie ontraden. Als reden daarvoor voert de minister aan dat deze benadering zou leiden tot niet-proportionele kosten voor het schoonmaken van de bodem en het grondwater. Niet al het grondwater wordt immers als drinkwater gebruikt. Hier is volgens de minister maatwerk geboden. Op provinciaal niveau moet door het bevoegd gezag in voorkomend geval worden afgewogen wat kosten-effectiever is: sanering of extra zuivering.

6. In dit verband wijst de minister er ook op dat INEVs dienen om de ernst van bodemverontreiniging te beoordelen en richtwaarden voor drinkwater zijn bedoeld om de kwaliteit van drinkwater als eindproduct te garanderen.
7. Vewin heeft ons tegen deze achtergrond een drietal vragen gesteld:
  - (i) Hoe verhoudt het standpunt van de minister zich tot haar wettelijke verantwoordelijkheden op basis van de Drinkwaterwet, Kaderrichtlijn Water, Omgevingswet en wellicht andere relevante wetgeving?
  - (ii) Kan de minister gezien haar eigen verantwoordelijkheden deze afweging bij andere overheden neerleggen? Is dit strijdig met regelgeving? Kan zij dit doen gezien genoemde regelgeving?
  - (iii) Welke mogelijkheden zijn er om het genoemde standpunt van de minister met argumenten te bekritisieren?
8. Deze vragen zullen wij in deze notitie beantwoorden. Zij vertonen grote onderlinge samenhang en om die reden zullen wij ze betrekken in een gezamenlijke analyse om aan het slot van dit advies te komen tot een beantwoording waarin al de elementen van deze drie vragen worden betrokken.

## **II. Twee verschillende normen(kaders)**

9. Wij stellen voorop dat naar ons oordeel de minister gelijk heeft voor wat betreft de door haar gesignaleerde verschillende oogmerken van de hier aan de orde zijnde normen. Wij lichten dit kort toe.
10. De INEVs zijn vergelijkbaar met interventiewaarden, en hebben een functie binnen het systeem van de Wet bodembescherming en de Circulaire bodemsanering. Zij bevatten normen die zijn gericht op het beschermen van mensen en het ecosysteem. Zij dienen als handvat voor het bevoegd gezag om saneringsnoodzaak van grond en grondwater te beoordelen. Andere doelstellingen, zoals bijvoorbeeld de bescherming van oppervlaktewater en de gezondheid van dieren bij gebruik als drinkwater voor vee, worden niet meegenomen bij de onderbouwing van INEVs en interventiewaarden. Dat neemt niet weg dat de hier aan de orde zijnde INEVs ook een specifieke normering kennen voor 'grondwater (inclusief drinkwater)'.
11. Drinkwater wordt verkregen uit oppervlaktewater en grondwater. Nu de INEVs enkel betrekking hebben op grondwater, laten wij (zoals ook met u besproken) het oppervlaktewater hier verder rusten.
12. Drinkwater moet voldoen aan de eisen van art. 13 Drinkwaterbesluit, dat in lid 1 bepaalt dat de eigenaar van een drinkwaterbedrijf er zorg voor draagt dat het drinkwater op het leveringspunt en op het tappunt voldoet aan de eisen die daaraan

worden gesteld in de tabellen I, II, IIIa, IIIb, IIIc en IV van bijlage A, behorende bij dit besluit. Het gaat hier om eisen aan water als eindproduct.

N.B.: De wet stelt ook eisen aan innamewater, maar beperkt die eisen (zie art. 30 lid 1 Drinkwaterbesluit) tot het oppervlaktewater (zie voor die eisen bijlage 5 Drinkwaterregeling).

13. Waar de normen die worden ontwikkeld binnen de Wet bodembescherming ten doel hebben het bepalen van saneringsnoodzaak en de normen die worden ontwikkeld binnen de drinkwaterregelgeving ten doel hebben om de consument te voorzien van kwalitatief voldoende ('schoon') drinkwater hoeven die normen - vanuit die verschillende doelen bezien - niet *noodzakelijkerwijs* gelijkloidend te zijn. De kwaliteit van grondwater hoeft niet gelijk te zijn aan de kwaliteit van kraanwater. Daarmee is evenwel nog niet gezegd dat *in dit specifieke geval* die keuze wel zou moeten worden gemaakt. Om dat te beoordelen zullen wij (ook) andere ten deze relevante regelgeving bij onze analyse betrekken.
14. Wij zullen in dit verband achtereenvolgens aandacht besteden aan Europees recht, nationale regelgeving en (mogelijke) parallellen met andere situaties.

### III. Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn

#### III.1 Analyse

15. De Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EC, hierna: de KRW) heeft tot doel 'de vaststelling van een kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater'. De KRW bevat milieudoelstellingen voor oppervlaktewateren, grondwater en beschermde gebieden, waaronder gebieden die overeenkomstig artikel 7 zijn aangewezen voor de onttrekking van voor menselijke consumptie bestemd water (artikel 4 en bijlage IV). Voor alle wateren, inclusief grondwaterlichamen, zouden de door de KRW beoogde doelen in 2015 moeten zijn gehaald.
16. De Grondwaterrichtlijn (2006/118/EG, hierna: de GWR), ook wel de 'dochterrichtlijn' van de KRW genoemd, bevat specifieke normen ten aanzien van grondwater. Voor zover relevant komen die normen bij de verdere analyse van de verplichtingen die voortvloeien uit de KRW aan de orde.
17. De doelen die de KRW voor grondwater stelt, omvatten onder meer het beschermen, verbeteren en herstellen van alle grondwaterlichamen en in het bijzonder de bescherming van grondwater dat is bestemd voor de productie van water bedoeld voor menselijke consumptie. Art. 1 spreekt in dit verband onder meer over (het streven naar) 'een significante vermindering van de verontreiniging van het grondwater'.

18. In artikel 4, lid 1, onder b, van de KRW worden lidstaten verplicht om de nodige maatregelen ten uitvoer te leggen met de bedoeling achteruitgang van de toestand van alle grondwaterlichamen te voorkomen en die toestand zelfs te verbeteren. Nakoming van die verplichtingen kan door belanghebbende partijen in rechte worden afgedwongen (zie in die zin het arrest van 1 juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (ook wel ‘Wezer-arrest genoemd), C-461/13, EU:C:2015:433, punt 66 en het arrest van 28 mei 2020, Nordrhein-Westfalen, ECLI:EU:C:2020:391, punt 72).
19. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in een recent arrest 28 mei 2020 (Nordrhein-Westfalen, ECLI:EU:C:2020:391) geoordeeld dat het in artikel 4 lid 1, onder b, (i) KRW gebruikte begrip ‘achteruitgang van de toestand’ van grondwater moet worden uitgelegd onder verwijzing naar ‘een kwaliteitselement of een stof’, en de drempel waarboven sprake is van niet-nakoming van de verplichting om achteruitgang van de toestand van een waterlichaam te voorkomen ‘zo laag mogelijk’ moet zijn. Het Hof noemt drie concrete gevallen waarin van een dergelijke achteruitgang sprake is:
- De niet-naleving van één van de kwaliteitselementen die in punt 2.3.2. van bijlage V bij richtlijn 2000/60 zijn vastgesteld, vormt een achteruitgang van de chemische toestand van het betrokken grondwaterlichaam.
  - In het bijzonder moet overschrijding bij een grondwaterlichaam van één van de kwaliteitsnormen of drempelwaarden in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 2006/118 (de GWR) worden aangemerkt als niet-nakoming van de verplichting om achteruitgang van de toestand van een grondwaterlichaam te voorkomen.
  - Bovendien is sprake van een achteruitgang bij elke verdere verhoging van de concentratie van een verontreinigende stof die, gelet op artikel 3, lid 1, van richtlijn 2006/118 (de GWR), een milieukwaliteitsnorm of een door de lidstaat bepaalde drempelwaarde overschrijdt.
20. Artikel 7 KRW handelt nog meer specifiek over ‘voor de drinkwateronttrekking gebruikt water’. Het artikel bepaalt onder meer dat waterlichamen moeten worden aangewezen die worden gebruikt voor de onttrekking van water dat voor menselijke consumptie wordt gebruikt (art. 7 lid 1). Artikel 7 lid 3 vereist dat lidstaten deze waterlichamen beschermen om de achteruitgang van de kwaliteit te voorkomen, om uiteindelijk ‘het niveau van zuivering’ te verlagen.
21. Hoewel concrete rechtspraak dienaangaande ontbreekt, is er reden om te veronderstellen dat ook naleving van laatstgenoemde verplichting voor de nationale rechter kan worden gevorderd door zij wier belangen bij die naleving zijn betrokken (zie HvJ EG 30 november 2006, ECLI:EU:C:2006:749, Commissie t. Duitsland i.c.m. het

voornoemde Wezer-arrest). In dit verband merken wij op dat artikel 11 lid 2 onder d niets voor niets bepaalt dat de maatregelen om aan de voorschriften van artikel 7 te voldoen - waaronder de maatregelen om de waterkwaliteit veilig te stellen teneinde het niveau van de zuivering dat voor productie van drinkwater is vereist te verlagen - als 'basismaatregelen' worden aangemerkt, hetgeen het verplichtende karakter van artikel 7 lid 3 lijkt te onderstrepen.

### *III.2 Bevindingen*

22. Uit de KRW (in combinatie met de GWR) vloeit voor lidstaten de (rechtens afdwingbare) verplichting voort om de grondwatertoestand te beschermen en te verbeteren. Of sprake is van een dergelijke achteruitgang van de toestand moet worden bepaald aan de hand van de parameters die hiervoor in randnr. 19 zijn genoemd.
23. Het in artikel 7 lid 3 KRW genoemde oogmerk om het niveau van de zuivering te verlagen, zou kunnen worden aangemerkt als een separate (hoewel samenhangende) verplichting, waarvan ook ten overstaan van de nationale rechter naleving zou kunnen worden gevraagd.

## **IV. Drinkwaterrichtlijn**

### *IV.1 Algemeen*

24. In Richtlijn 98/83/EG, de Drinkwaterrichtlijn (hierna: DWR) zijn regels neergelegd betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water. Voor de hier aan de orde zijnde discussie is vooral relevant artikel 4 DWR.
25. Artikel 4 DWR bepaalt dat 'onverminderd hun verplichtingen uit hoofde van andere communautaire bepalingen' (zoals, bijvoorbeeld, de KRW en de GWR) lidstaten de nodige maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat 'voor menselijke consumptie' bestemd water (zoals gedefinieerd in artikel 2 lid 1 sub a, kort gezegd: drinkwater) gezond en schoon is. Meer concreet wordt van lidstaten gevergd dat zij maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat het water geen schadelijke stoffen bevat in hoeveelheden of concentraties die gevaar voor de volksgezondheid opleveren en dat het water voldoet aan de in de bijlage bij de DWR gespecificeerde chemische minimumvereisten.

### *IV.2 Bevindingen*

26. Hoewel de DWR ziet op drinkwater - en niet op grondwater - kan in de DWR wel een aanknopingspunt worden gevonden om te betogen dat het saneren van een stof als Pfas een door de overheid te treffen maatregel is om te zorgen dat het (drink)water geen schadelijke stoffen bevat, zoals in artikel 4 DWR bedoeld.

## V. Uitzonderingsbepalingen

### V.1 Analyse

27. Zowel de KRW als de GWR bevatten uitzonderingsbepalingen die onder bepaalde voorwaarden mogen worden toegepast in situaties waarin de in die richtlijnen beschreven doelen niet kunnen worden gehaald.
28. Uitzonderingsbepalingen uit de KRW die betrekking kunnen hebben op grondwater zijn onder meer fasering (artikel 4 lid 4 KRW) en doelverlaging (artikel 4 lid 5 KRW)
29. Aanvullend op de uitzonderingsbepalingen uit de KRW geeft de GWR uitzonderingsbepalingen voor inbreng van verontreinigende stoffen in het grondwater. Zo bepaalt artikel 6.3 GWR dat lidstaten onder meer mogen beslissen dat de bepalingen omtrent de inbreng van verontreinigende stoffen (artikel 6.1, GWR) niet gelden als de inbreng van verontreinigende stoffen door de bevoegde autoriteiten wordt geacht technisch niet te voorkomen of te beperken te zijn zonder gebruik te maken van onevenredig kostbare maatregelen om hoeveelheden verontreinigende stoffen uit vervuilde bodem of ondergrond te verwijderen, of anderszins te zorgen dat insijpeling daarvan kan worden beheerst. Deze uitzonderingsgrond doet denken het standpunt van de minister in de onderhavige kwestie.

N.B.: Deze uitzonderingen mogen overigens enkel worden toegepast onder voorwaarde dat in de betrokken grondwaterlichamen efficiënte monitoring plaatsvindt (overeenkomstig punt 2.4.2. van Bijlage V, KRW of andere passende monitoring), er gerapporteerd wordt in het SGBP (overweging 18, GWR) en dat een inventaris wordt bijgehouden met toegepaste uitzonderingen (artikel 6.4, GWR).

### V.2 Bevindingen

30. Uit de KRW en GWR kan dus worden afgeleid dat op lidstaten de verplichting rust om te voorkomen dat (aangewezen) grondwaterlichamen verder worden verontreinigd en dat bestaande verontreiniging zoveel mogelijk wordt teruggedrongen. Het kan zijn dat van concrete acties (voorlopig) wordt afgezien omdat de kosten daarvan niet opwegen tegen de baten, maar dat moet dan gebeuren aan de hand van een concreet en beargumenteerd beroep op een uitzonderingsbepaling.
31. Wat de minister lijkt te doen in de INEVs-discussie, is juist de uitzondering tot hoofdregel maken door als uitgangspunt te formuleren dat sanering tot de drinkwaternorm niet nodig is vanwege de onevenredig hoge kosten, tenzij het bevoegd gezag daar in een voorkomend geval anders over denkt.

## **VI. Drinkwaterwet**

### *VI.1 Analyse*

32. Wij lezen in de Drinkwaterwet - en de daaronder hangende regelingen - geen rechtstreeks verplichting voor de minister om de INEVs gelijk te stellen aan de normen voor drinkwater.
33. Wij zijn ons uiteraard bewust van de in artikel 2 van de Drinkwaterwet opgenomen zorgplicht voor bestuursorganen inzake de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, maar die zorgplicht omvat naar ons oordeel niet ook de in randnr. 32 vermelde verplichting. Dit menen wij bijvoorbeeld te kunnen afleiden uit ABRvS 16 oktober 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3479, rov. 16-17), waarin de Afdeling oordeelde dat artikel 2 Drinkwaterwet niet betekent dat het effluent (in het kader van een lozing) aan dezelfde normen moet voldoen als het door de drinkwaterbedrijven in te nemen oppervlaktewater.
34. Zulks neemt niet weg dat de zorgplicht van artikel 2 Drinkwaterwet wel een rol zou moeten spelen bij de keuzes die worden gemaakt op het gebied van bodembeschermingsbeleid- en regelgeving. De wet- of regelgever moet zich bij zijn activiteiten dus nadrukkelijk rekenschap geven van die zorgplicht.

### *VI.2 Bevindingen*

35. Wij menen dat de Drinkwaterwet nadrukkelijk dan nu het geval is een rol zou behoren te spelen in de oordeelsvorming van de minister inzake de keuze voor de bepaling van het niveau van de INEVs.

## **VII. Omgevingswet**

### *VII.1 Analyse*

36. Net als onder het huidige recht, zal het waterbeheer onder de toekomstige Omgevingswet over diverse overheden verdeeld zijn. Een grote verschuiving binnen de thans geldende taakverdeling vindt er onder de Omgevingswet niet plaats. Wel blijkt uit de Omgevingswet expliciet dat de provincie verantwoordelijk is voor het realiseren van de doelen van de KRW en GWR en zijn enkele belangrijke taken ten aanzien van grondwater bij de provincie gelegd. Zo wijst de provincie in haar omgevingsverordening grondwaterbeschermingsgebieden aan en stelt zij regels op ter bescherming van de grondwaterkwaliteit in deze gebieden. Verder moet het regionale waterprogramma maatregelen bevatten die voorkomen dat er sprake is van achteruitgang van de kwaliteit van het grondwater dat bestemd is voor menselijke consumptie om te

voorkomen dat de zuiveringsinspanning omhoog gaat. Onder de Omgevingswet blijft evenwel gelden dat de provincie (en de Staat) het (regionale) strategische waterbeleid formuleren en dat de waterbeheerders (waterschappen en de Staat) het operationele waterbeheer uitvoeren.

37. Wij zien weinig meerwaarde in een uitvoerig stilstaan bij het beschermingsniveau dat in de Omgevingswet aan het grondwater wordt geboden, nu dat niveau - voor zover dat thans kan worden overzien - in elk geval niet hoger ligt dan het huidige niveau (zie in die zin ook Van Rijswijk in haar noot onder AB 2019/532).

#### *VII.2 Bevindingen*

38. Voor wat betreft de onderhavige discussie valt uit de Omgevingswet dus geen nuttig argument te halen.

### **VIII. Vergelijking met casus Oasen**

#### *VIII.1 Analyse*

39. U hebt gewezen op een mogelijke parallel tussen de situatie van de vaststelling van de INEVs en de wijze waarop door het bevoegd gezag is omgegaan met een bedreiging van een oevergrondwaterwinning van Oasen door lozingen van GenX door het bedrijf Chemours.
40. In laatstgenoemd geval zijn - zo begrijpen wij - door het bevoegd gezag eisen gesteld aan de lozing van GenX, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat - kort gezegd - die lozingen niet mogen leiden tot een verdere zuiveringsinspanning van Oasen (zodat Oasen haar zuiveringsinstallatie of -proces dus niet hoefde aan te passen).
41. De vergelijking met de vaststelling van de INEVs gaat ons inziens ten dele niet op, nu een relevant verschil bestaat tussen de beoordeling van gevallen waarin een sanering van een bestaande verontreiniging moet plaatsvinden en het stellen van eisen aan een lozing (die een nieuwe verontreiniging veroorzaakt).
- V. Ten dele is die vergelijking wel terecht, nu in de casus Oasen wel nadrukkelijk rekening is gehouden met het door het Europese recht opgegeven doel voor lidstaten om de watertoestand niet achteruit te laten gaan en de zuiveringsinspanning te beperken, en dat in de INEVs-discussie door de minister vooralsnog onvoldoende gebeurt.

#### *VIII.2 Bevindingen*

42. Het voorbeeld van het optreden van het bevoegd gezag in de casus van Oasen kan in de discussie met de minister worden opgevoerd als een voorbeeld van hoe het wel moet,



maar staat wel bloot aan de kritiek dat deze casus niet op alle relevante onderdelen vergelijkbaar is met de INEVs-discussie.

## IX. Slotsom en aanbevelingen

43. In de discussie over de INEVs zal Vewin ons inziens voornamelijk steun moeten ontleen aan het Europese recht, in het bijzonder de KRW en de GWR (en in mindere mate de DWR). Recente rechtspraak laat zien dat het Hof van Justitie bepaald streng toeziet op naleving van de uit die regelgeving voor lidstaten voortvloeiende verplichtingen. Heel kort gezegd mag de toestand van het grondwater zeker niet verslechteren en moet die (als die thans onvoldoende is) zelfs verbeteren. Ook kan aan die richtlijnen een verplichting worden ontleend voor de lidstaten om de bestaande zuiveringsinspanning terug te brengen (en zeker niet te verhogen).

44. Wij kunnen echter ook uit die strenge Europeesrechtelijke normen geen verplichting afleiden om de INEVs gelijk te stellen aan de normen voor drinkwater ('uit de kraan'). Dat kan evenwel wel het feitelijke gevolg zijn van correcte naleving van de uit die normen voortvloeiende verplichtingen.

De crux van de discussie lijkt ons dan ook vooral te (moeten) zijn in hoeverre het niveau waarop de INEVs nu worden bepaald (vanuit het perspectief van de Wet bodembescherming) eraan in de weg staat dat de doelstellingen uit KRW en GWR (en in mindere mate de DWR) worden behaald

45. Wij hebben hiervoor de (uit de richtlijnen en de rechtspraak van het Hof van Justitie afgeleide) normen weergegeven waaraan moet worden getoetst om te bezien of in een voorkomend geval sprake is van een onvoldoende toestand of achteruitgang van de toestand van het grondwater. Die toets zelf kunnen wij aan de hand van de ons ter beschikking staande gegevens niet verrichten. Bovendien lijkt ons dat die toets ook in concrete gevallen moet worden verricht.

46. Als met inachtneming van voormelde toets inderdaad kan worden geconcludeerd dat de bepaling van de INEVs op het thans voorgenomen niveau de doelstellingen van de KRW en GRW doorkruist, dan bevatten de richtlijnen weliswaar de ruimte voor uitzonderingen, maar die moeten dan wel onderbouwd worden toegepast. De generieke benadering van de minister lijkt tegen die achtergrond onvoldoende.

47. Met de nadrukkelijke kanttekening dat voor ons nog onduidelijk is of de vaststelling van de INEVs op het nu beoogde niveau inderdaad leidt tot een achteruitgang of het achterwege blijven van een voorgeschreven verbetering van de toestand van het grondwater als bedoeld in de KRW en GWR komen wij tot de navolgende conclusies.

48. De vaststelling van de INEVs op het nu beoogde niveau leidt ertoe dat de toestand van het grondwater achteruitgaat, terwijl de zuiveringsinspanning van de waterbedrijven toeneemt. Die ontwikkeling is strijdig met de uitdrukkelijke doelen van de KRW en GWR en de daaruit voortvloeiende verplichtingen voor de lidstaten, aan de naleving waarvan het Hof van Justitie EU streng de hand houdt (zie recent HvJ EU 28 mei 2020, ECLI:EU:C:2020:391).
49. Het door de minister beoogde systeem waarbinnen het aan het (provinciale) bevoegd gezag wordt overgelaten om op grond van overwegingen van kosteneffectiviteit te beslissen of voor (verdere) sanering of een extra zuiveringsinspanning moet worden gekozen, miskent bovendien dat sanering - die leidt tot het in goede toestand brengen en houden van grondwater - juist het uitgangspunt moet zijn, en overwegingen van kosteneffectiviteit (onder omstandigheden) tot een uitzondering kunnen leiden.
50. Door die laatstgenoemde benadering wordt ook een stap gezet in de richting van de reparatie van de huidige 'mismatch' tussen de wettelijke verplichting van de drinkwaterbedrijven zorg te dragen voor veilig drinkwater (waarbij zij afhankelijk zijn van de kwaliteit van de drinkwaterbronnen) enerzijds, en anderzijds hun gebrek aan bevoegdheden om invloed uit te kunnen oefenen op de kwaliteit van die drinkwaterbronnen. De door de Vewin bepleite gelijkstelling van INEVs met de indicatieve richtwaarden voor drinkwater leidt er namelijk toe dat de belangen van de goede toestand van het grondwater en de goede drinkwatervoorziening voorop komen te staan en enkel onder bijzondere omstandigheden en goed gemotiveerd op die belangen mag worden beknibbeld.
51. Dit klemmt te meer, nu uit recente onderzoeken is gebleken dat het uitzuiveren van Pfas, Pfoa en GenX niet in alle gevallen mogelijk is, en zo dat wel lukt, enkel tegen zeer aanzienlijke kosten. Passend is dan om die kosten niet op de afnemers van drinkwater te laten drukken, maar de vervuiler de kosten van sanering te laten maken, zodat bovendien extra zuiveringsinspanning kan worden vermeden.
52. Wij hopen dat dit advies aan uw verwachtingen beantwoordt. Uiteraard zijn wij graag bereid om het advies desgewenst op onderdelen nader uit te werken of aan te vullen.

Met vriendelijke groet,  
mede namens Pauline van Aardenne,



Prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans